

Edytorial: Przemiany porządku światowego

Horyzonty Polityki
2025, Vol. 16, N° 55

W jakim kierunku zmierzają obecne przemiany porządku światowego? Zadając to pytanie w *Call for Papers* do niniejszego zeszytu tematycznego, pisaliśmy:

Rosyjska inwazja na Ukrainę rzuciła wyzwanie obecnemu porządkowi światowemu. Rządy autorytarne w Moskwie oraz Pekinie dążą do ustanowienia ładu międzynarodowego uznającego regionalnych hegemonów i ich strefy wpływów. Wojna w Europie przypomniła o znaczeniu siły militarnej w stosunkach międzynarodowych, ale dzisiejsze globalne konflikty to także spory ideowo-polityczne: demokracja vs. autokracja, uniwersalne prawa człowieka a wielość cywilizacji i różnorodność tradycji.

Aktualne przemiany światowej polityki opisywane są przy użyciu rozmaitych kategorii. Mówi się o zmierzchu liberalnego porządku międzynarodowego, rozpadzie porządku opartego na regułach (*rules-based international order*), wyłanianiu się świata wielobiegunowego i nowej rywalizacji supermocarstw. Dychotomia „demokracje vs. autokracje” konkuruje z pojęciem rywalizacji systemowej. Chodzi o rywalizację pomiędzy tymi uczestnikami stosunków międzynarodowych, którzy bronią ładu opartego na prawie międzynarodowym, Karcie Narodów Zjednoczonych i uniwersalnych prawach człowieka, a mocarstwami takimi jak Rosja i Chiny, które domagają się uznania swoich stref wpływów, a liberalną ideę praw człowieka postrzegają jako narzędzie ingerencji w sprawy wewnętrzne. Formuła rywalizacji systemowej wydaje się bardzo abstrakcyjna, aksjologicznie neutralna i przez to mało inspirująca. Z kolei przeciwstawianie demokracji

autorytaryzmowi jest mocno wartościujące i jako takie bywa instrumentalizowane w polityce krajowej, zwłaszcza w warunkach silnej polaryzacji politycznej.

Zamieszczone w niniejszym numerze artykuły tematyczne obejmują szerokie spektrum zagadnień, takich jak polityka Unii Europejskiej, współpraca regionalna w Europie Środkowej czy organizacja dowodzenia Siłami Zbrojnymi RP. Znajdziemy tu również problematykę współczesnej demokracji, jej chrześcijańskich korzeni oraz diagnozę kryzysu demokracji liberalnej. Najwięcej miejsca Autorzy poświęcili badaniom nad Unią Europejską i jej rolą na arenie międzynarodowej. Poszczególne teksty analizują wspólną politykę handlową, politykę bezpieczeństwa, politykę klimatyczną. Polityki te – podkreślmy – prowadzone są w warunkach napięć, kryzysów i niepewności towarzyszących przemianom globalnego porządku.

Zapraszamy także do lektury interesujących artykułów z działu „Varia” oraz recenzji dwóch kolejnych tomów serii: „Słowniki Społeczne”.

Krzysztof C. Matuszek
redaktor tematyczny numeru